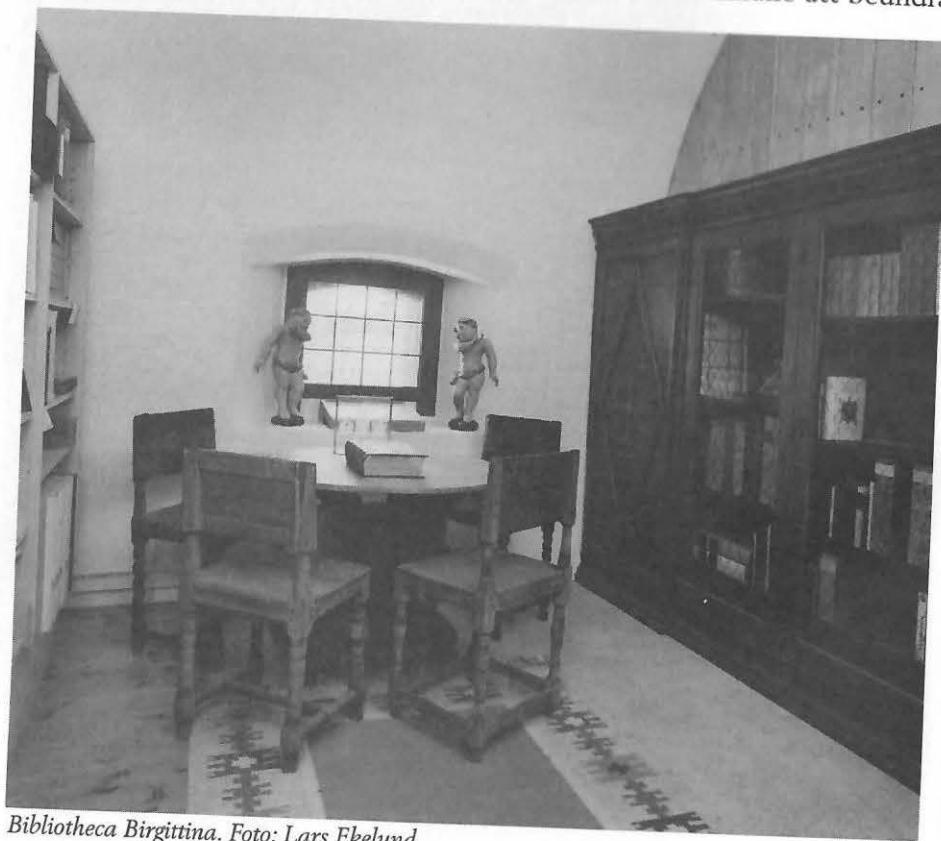

Bibliotheca Birgittina – en kort historik

av Fredrik Vahlquist

Redan några år efter Birgittastiftelsens grundande 1920 föddes tanken hos dess sekreterare och eldsjäl, professor Andreas Lindblom, att grunda ett Bibliotheca Birgittina i Vadstena. Avsikten var att allt som skrivits och blir skrivet om den heliga Birgitta och hennes orden skulle samlas här och göras tillgängligt för forskningen. I sin intressanta och frispråkiga, men också bitvis mycket bitska bok "Femtio år med Birgitta", som utgavs på Allhems förlag 1970, skildrar Lindblom "realiserandet av min önskedröm". Han berättar där att han under resor till Italien haft tillfälle att beundra

Bibliotheca Birgittina. Foto: Lars Ekelund

Bibliotheca Franciscana som inrymts i ett gammalt palats i Assisi: "Att i blygsam mån söka förverkliga motsvarande idé med avseende på Birgitta och hennes orden blev min hobby. Men det gällde att handla raskt. Ännu på 1930-talet kunde man förvärva sällsynta birgittinska skrifter relativt billigt; snart började dock boksamlare i Europa och Amerika att inrikta sig även på Birgitta och då räckte ingalunda våra små resurser. Vid försäljningen av Jean Jahnssons och Fredrik Vult von Steijerns stora samlingar åren 1935 och 1949 gjorde vi dock viktiga förvärv".

Från 1932 inrymdes biblioteket i det smala tunnvalvda utrymmet mellan kapitelsalen och "auditoriet" i nunneklostrets norra länga – det forna Folkungapalatset. Vid bibliotekets uppordnande hade Lindblom bl.a. stöd av riksbibliotekarien Isak Collijn, som själv var en framstående Birgittaforskare. Först 1969 flyttade Bibliotheca Birgittina till sin definitiva plats i en cell i nunnornas dormitorium en trappa upp.

Under årens lopp har Bibliotheca Birgittina genom gåvor, donationer och aktiva inköp från Birgittastiftelsens sida berikats med många intressanta och sällsynta volymer. Lindblom skriver själv i ovan citerade bok: "Vid sidan av Kungliga Biblioteket och Uppsala Universitetsbibliotek är vår samling säkerligen Sveriges rikhaltigaste i sin art. Den omfattar för närvarande (dvs 1970) omkring 250 tryckta skrifter rörande Birgitta och hennes orden jämte en stor mängd avbildningar, fotografier samt småtryck. Litteraturen växer ständigt. Nog är det ändå märkligt att omkring ett tiotal skrifter årligen ser dagen i birgittinska ämnen, nära 600 år efter helgonets död (1373)!" Till detta kan läggas att antalet böcker och skrifter i dessa ämnen sedan dess ökat i snabb takt och att den utvecklingen knappast torde nå sin kulmen före år 2003, då det blir jubileumsutställningar och symposier runt om i världen med anledning av att det då förflutit 700 år sedan Birgitta Birgersdotter föddes.

Till de stora rariteterna i Bibliotheca Birgittina hör en medeltida handskrift, som på sin tid skänktes av greve Eric von Rosen på Rockelstad. Den är skriven på pergament år 1456 och utgör en kopia av Johannes' de Torquemada Defensorium, dvs försvarstal, för Birgittas uppenbarelser, vilket framlades inför kyrkomötet i Basel år 1436. Kopian har tillhört det nederländska birgittinklostret Maria-Water i 's-Hertogenbosch i Nordbrabant. Vidare innehåller biblioteket bl.a. sju av de sammanlagt nio

fullständiga latinska editionerna av Birgittas revelationer, som trycktes 1492-1680. Tyvärr saknas dock Bartholomaeus Ghotans berömda editio princeps, som på uppdrag av Vadstena kloster trycktes i Lübeck år 1492. Det uppvägs dock av det faktum att det i den närbelägna klosterkyrkan finns ett exemplar av just denna sällsynta och dyrbara inkunabel. Den skänktes dit år 1772 av kanslirådet Carl Reinhold Berch. Däremot äger Bibliotheca Birgittina den första fullständiga utgåvan av uppenbarelserna på tyska, som trycktes av den berömde boktryckaren Anton Koberger i Nürnberg år 1502. Den är i ståtligt folioformat och illustrerad med åtskilliga vackra träsnitt i helsidesformat. De är alla avtryckta med samma stockar som i den andra latinska upplagan av år 1500, som också trycktes av Koberger.

Handskrift på pergament. Defensorium 1456.- Bibliotheca Birgittina